

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Roman Kuczyński

w sprawie z powództwa P. W.

przeciwko [...] Komendy [...] Oddziału [...] w S.

o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 maja 2014 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych w G.

z dnia 30 sierpnia 2013 r., sygn. akt VI Pa [...],

1. oddała zażalenie,

**2. przyznaje radcy prawnemu M. M. od Skarbu Państwa –
Sądu Okręgowego w G. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych
powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów
i usług tytułem kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu
zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2013 r. odrzucił wniesioną przez powoda P. W. skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 6 listopada 2003 roku.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Okręgowy przypomniał, że rozpoznanie skargi o wznowienie postępowania odbywa się dwuetapowo. W pierwszym z etapów, po sprawdzeniu, czy skarga spełnia wymogi formalne przewidziane w art. 409 k.p.c., sąd na posiedzeniu niejawnym bada terminowość wniesienia skargi oraz to, czy opiera się ona na ustawowej podstawie wznowienia. Stwierdzając, że warunki te nie są spełnione, sąd odrzuca skargę (art. 410 § 1 k.p.c.). W przypadku zaś, gdy skarga jest wniesiona w terminie i została oparta na ustawowej podstawie wznowienia (art. 401 do 404 k.p.c.) sąd przechodzi do drugiego etapu rozpoznania skargi - badania jej merytorycznej zasadności, połączonego z rozpoznaniem sprawy na nowo w granicach zakreślonych przez podstawę wznowienia (art. 412 § 1 i 2 k.p.c.).

Uwzględniając powyższe, Sąd drugiej instancji stwierdził, iż skarżący niniejszym postępowaniu oparł skargę o wznowienie postępowania na podstawie restytucyjnej, przewidzianej w art. 403 § 2 k.p.c., tj. na wykryciu takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Weryfikacja przytoczonych przez skarżącego okoliczności doprowadziła jednakże Sąd do ustalenia, iż nie odpowiadają one ustawowym podstawom wznowienia postępowania. Przede wszystkim bowiem podstawy wznowienia postępowania z art. 403 § 2 k.p.c. nie może stanowić pismo Sądu Rejonowego w G. z dnia 26 lutego 2013 r. mające charakter informacyjny, wskazujący jedynie na możliwość wniesienia skargi o wznowienie postępowania, w związku z powoływanymi przez powoda okolicznościami zawartymi w piśmie z dnia 18 lutego 2013 r. Ponadto brak dokumentu potwierdzającego pełnomocnictwo dla zastępcy Komendanta [...] E. W., zaniechanie przesłuchania świadka A.T. oraz brak poinformowania Ogólnopolskiego Związku Zawodowego [...] o zamiarze rozwiązania z powodem stosunku pracy i nieprawidłowe wręczenie wypowiedzenia umowy o pracę były już przedmiotem rozpoznania tak Sądu pierwszej instancji, jak i Sądu odwoławczego. Wskazane przez skarżącego okoliczności i dowody nie stanowią zatem nowych okoliczności i nowych środków dowodowych w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. Zgodnie bowiem z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2013 r., IV CZ 179/12 „nowe środki dowodowe mogą być podstawą skargi o wznowienie

postępowania, jeżeli istniały w czasie prawomocnie zakończzonego postępowania, jednak nie były znane stronie i z tego powodu nie mogły być przez nią wykorzystane w tym postępowaniu.”. „Wykrycie”, o którym mowa w art. 403 § 2 k.p.c., odnosi się natomiast do okoliczności i dowodów w poprzednim postępowaniu w ogóle nieujawnionych i wówczas nieujawnialnych, bo nieznanych stronie i dla niej niedostępnych. Nie dotyczy to pojęcie również takich okoliczności, które strona mogła powołać w prawomocnie zakończonym postępowaniu, mając ku temu obiektywnie istniejącą możliwość.

Ponadto Sąd Okręgowy podniósł, że ma rację pozwana, zarzucając, iż skarga powoda została wniesiona po upływie przepisane go terminu, ponieważ art. 408 k.p.c. stanowi, że po upływie lat pięciu od uprawomocnienia się wyroku nie można żądać wznowienia, z wyjątkiem wypadku, gdy strona była pozbawiona możliwości działania lub nie była należycie reprezentowana. Oznacza to, że niezależnie od daty, w której skarżący dowiedział się o podstawie wznowienia, po upływie 5 lat od uprawomocnienia się wyroku, nie jest możliwe wznowienie postępowania w tej sprawie.

Sąd Okręgowy zauważył równocześnie, że skarga P. W. została wniesiona po upływie 5 lat od uprawomocnienia się wyroku w jego sprawie. W związku z tym, iż wyrok w sprawie skarżącego o przywrócenie do pracy uprawomocnił się w dniu 6 listopada 2003 r., uprawnienie powoda do wznowienia postępowania wygasło z dniem 7 listopada 2008 r. Skarżący złożył natomiast skargi o wznowienie postępowania w dniach 29 marca 2012 r. oraz 24 kwietnia 2013 r., a więc „daleko” po upływie wskazanego w art. 408 k.p.c. terminu.

Powód P. W. wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie od postanowienia Sądu Okręgowego, zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie: (-) art. 410 § 1 k.p.c. w zw. z art. 403 § 2 k.p.c., przez jego zastosowanie i odrzucenie skargi w sytuacji, gdy w sprawie pojawiły się nowe okoliczności faktyczne, które mają wpływ na wynik sprawy, a z których powód nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu ; (-) art. 410 § 1 k.p.c. w zw. z art. 407 § 1 k.p.c., przez jego zastosowanie i odrzucenie skargi w sytuacji, gdy powód dochował terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania.

Mając na uwadze powyższe podstawy zażalenia, powód wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w całości i uwzględnienie skargi w całości oraz o przyznanie pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z tytułu udzielnej z urzędu pomocy prawnej, które nie zostały opłacone w całości lub części.

W uzasadnieniu zażalenia żalący się odniósł się do zarzutu naruszenia art. 410 § 1 k.p.c. w zw. z art. 407 § 1 k.p.c. Jego zdaniem, Sąd dokonał naruszenia wskazanego przepisu, przez jego zastosowanie i odrzucenie skargi w sytuacji, gdy powód dochował terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania. W ocenie powoda momentem, w którym dowiedział się on o wystąpieniu przedmiotowych przesłanek, jest dzień 26 lutego 2013 r., kiedy to został poinformowany przez Sąd Rejonowy w G. o zaistnieniu przesłanek do wniesienia skargi o wznowienie postępowania i fakcie, że wskazane okoliczności mogą stanowić przesłankę do wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem. W tych okolicznościach, jego zdaniem, należy uznać, iż trzymiesięczny termin wskazany w „art. 408 § 1 k.p.c.” do wniesienia skargi rozpoczął swój bieg w dniu 26 lutego 2013 r. Zatem powód, składając skargę w dniu 24 kwietnia 2013 r., dochował przedmiotowego terminu i brak jest przesłanki do odrzucenia przedmiotowej skargi.

Odnosząc się do kolejnego zarzutu tj. naruszenia art. 410 § 1 k.p.c. w zw. z art. 403 § 2 k.p.c., żalący się wskazał, że Sąd drugiej instancji dokonał jego naruszenia, dokonując merytorycznej oceny przedstawionych nowych okoliczności faktycznych przedstawionych przez stronę powodową.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione, w związku z czym podlega oddaleniu.

Wstępnie Sąd Najwyższy uważa za niezbędne przypomnieć, iż zgodnie z treścią art. 399 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem, jedynie w wypadkach przewidzianych w dziale VI Kodeksu postępowania cywilnego. Wynika to z faktu, iż skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem pozwalającym na

wzruszenie prawomocnych orzeczeń sądowych, korzystających co do zasady z powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.) i wiążących nie tylko strony postępowania i sąd, który wydał to orzeczenie, ale również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby (art. 365 § 1 k.p.c.). Dlatego skarga o wznowienie postępowania musi podlegać szczególnym rygorom, zarówno w zakresie formy, jak i treści (zawartości). Jak bowiem trafnie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 lipca 2006 r., I PK 5/06 (Wokanda 2006 nr 11, s. 33), skarga o wznowienie postępowania nie jest narzędziem służącym zapewnianiu jednolitości orzeczeń, nawet w sprawach o roszczenia oparte na jednakowych podstawach faktycznych i prawnych. Możliwość ponownego rozpoznania prawomocnie zakończonej sprawy na skutek skargi o wznowienie postępowania otwiera się tylko wówczas, gdy zaistnieje jedna z ustawowych podstaw wymienionych w Kodeksie postępowania cywilnego. Wypada więc podkreślić, iż przepisy określające warunki, w których może nastąpić uchylenie lub zmiana prawomocnego wyroku muszą być, jako wyjątek od wspomnianej reguły, interpretowane ściśle.

Stosownie do art. 409 k.p.c. skarga o wznowienie postępowania powinna czynić zadość warunkom pozwu oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, podstawę wznowienia i jej uzasadnienie, okoliczności stwierdzające zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz wnioski o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia. Oceny, czy wymienione wymogi formalne skargi zostały spełnione, sąd właściwy do rozpoznania skargi dokonuje na posiedzeniu niejawnym, a następnie na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. odrzuca ją, jeżeli została wniesiona po upływie przepisanej terminu, była niedopuszczalna lub nieoparta na ustawowej podstawie. Warunkiem możliwości rozpatrywania zasadności skargi jest przy tym łączne spełnienie wszystkich przesłanek wskazanych w cytowanym przepisie. Brak nawet jednej z nich sprawia zaś, że rozpatrywanie sprawy nie jest możliwe. Dlatego też stwierdzenie braku spełnienia choćby jednej z przesłanek wymienionych w art. 410 § 1 k.p.c. powoduje odrzucenie skargi.

Możliwość wniesienia skargi o wznowienie postępowania ograniczona jest dwoma terminami.

Pierwszy jest wymieniony w art. 407 § 1 k.p.c., zgodnie z którym skarga o wznowienie postępowania winna zostać wniesiona w terminie trzymiesięcznym. Termin ten liczy się zaś od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji – od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. W obu przypadkach wspomniany termin nie może jednak rozpocząć się przed uprawomocnieniem się wyroku, od którego wnoszona jest skarga, co jest o tyle oczywiste, że przedmiot skargi, po myśli cytowanego wcześniej art. 399 k.p.c., zawsze stanowi orzeczenie prawomocne. Stosownie do art. 407 § 2 k.p.c., w sytuacji określonej w art. 401¹ k.p.c. skargę wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, a jeżeli w chwili wydania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego orzeczenie, o którym mowa w art. 401¹, nie było jeszcze prawomocne na skutek wniesienia środka odwoławczego, który został następnie odrzucony, termin biegnie od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu, zaś w wypadku wydania go na posiedzeniu jawnym – od dnia ogłoszenia tego postanowienia.

Z kolei, stosownie do art. 408 k.p.c., po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku nie można żądać wznowienia, z wyjątkiem wypadku, gdy strona była pozbawiona możliwości działania lub nie była należycie reprezentowana.

Zestawienie terminów określonych w art. 407 k.p.c. i art. 408 k.p.c. należy przy tym rozumieć w ten sposób, że art. 408 k.p.c. wprowadza drugi – pięcioletni – termin obowiązujący przy wnoszeniu skargi o wznowienie postępowania, który określa czas, w którym wniosek o wznowienie postępowania w ogóle może być skutecznie złożony. Ustawodawca przyjął w ten sposób, iż trzymiesięczny termin do wniesienia skargi przewidziany w art. 407 k.p.c. określa czasową dopuszczalność żądania wznowienia postępowania, opierającą się na powiązaniu przyczyny wznowienia ze świadomością jej istnienia, natomiast termin wymieniony w art. 408 k.p.c. wskazuje czas, w którym – przy zachowaniu terminu z art. 407 k.p.c. – w ogóle dopuszczalne jest żądanie wznowienia postępowania. Prekluzyjny charakter terminu określonego w art. 408 k.p.c. nie tylko uniemożliwia przy tym wniesienie po jego upływie skargi o wznowienie postępowania, ale także może powodować

skrócenie terminów wskazanych w art. 407 k.p.c., ponieważ upływ terminu pięcioletniego może uniemożliwić wykorzystanie w pełni (lub w ogóle) trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi. W takim przypadku należy przyjąć, że termin pięcioletni wyznacza granice dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania. Termin pięcioletni nie obowiązuje tylko wtedy, gdy skarga o wznowienie postępowania opiera się na zarzucie niemożności działania lub braku należytej reprezentacji (art. 401 pkt 2 k.p.c.). W tych wypadkach (które nie zachodzą wszak w niniejszej sprawie ze względu na powołaną przez żalącego się podstawę wznowienia, to jest art. 403 § 2 k.p.c.) nie ma terminu ograniczającego w sposób bezwzględny dopuszczalność wniesienia skargi o wznowienie postępowania, a jedynym terminem ograniczającym jej wniesienie jest termin trzymiesięczny wynikający z art. 407 § 1 k.p.c. Prekluzyjność terminu pięcioletniego sprawia również, iż wyłącza on możliwość wnoszenia skargi o wznowienie wtedy, gdy podstawy do wznowienia postępowania zaistniały dopiero po jego upływie. W takich przypadkach bezprzedmiotowe będzie więc rozpoczęcie biegu trzymiesięcznego terminu, gdyż wniesienie skargi i tak jest już niedopuszczalne (por. m.in. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 1968 r., III CZP 59/68, OSNCp 1969 nr 7-8, poz.124, czy też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 r., AO 23/02, niepublikowane). W przeciwieństwie do terminu z art. 407 k.p.c., termin z art. 408 k.p.c. nie może również zostać przywrócony z wykorzystaniem procedury zawartej w art. 168 – 172 k.p.c.

Taka właśnie sytuacja ma miejsce w rozpoznawanej sprawie. Proste porównanie daty ogłoszenia sentencji zaskarżonego wyroku (6 listopada 2003 r.) z datą wniesienia skargi (29 marca 2012 r. i 24 kwietnia 2013 r.) wyraźnie wskazuje na ewidentne uchybienie przez powoda pięcioletniemu ustawowemu terminowi z art. 408 k.p.c., który upłynął już w dniu 7 listopada 2008 r., a więc około 3,5 roku przed wniesieniem pierwszej skargi. W skardze o wznowienie postępowania jej autor nie powoływał się przy tym na podstawę wznowienia z przyczyn nieważności, w szczególności nie wskazywał na pozbawienie go możliwości działania bądź brak należytej reprezentacji.

Przedstawione wyżej okoliczności sprawiają zatem, że już tylko z powodu ich zaistnienia (uchybień terminowi określonymu w art. 408 k.p.c.) występują warunki do zastosowania w niniejszej sprawie art. 410 § 1 k.p.c., co uczynił Sąd Okręgowy.

Na marginesie należy również zauważyć, że jak słusznie uznał Sąd Okręgowy, wskazane przez skarżącego okoliczności i dowody nie stanowią nowych okoliczności i nowych środków dowodowych w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c., gdyż były one już przedmiotem rozpoznania tak Sądu pierwszej, jak i drugiej instancji. Tego rodzaju konstatacji nie można uznać, wbrew wskazanym w zażaleniu zarzutom, za merytoryczną ocenę tych dowodów, ponieważ takowej dokonał już Sąd, wydając wyrok w sprawie z dnia 6 listopada 2003 r.

Natomiast z niezrozumiałych względów powód w zażaleniu zarzuca Sądowi naruszenie art. 407 § 1 k.p.c., przeprowadzając przy tym szczegółowy wywód mający na celu udowodnienie dochowania przez niego trzymiesięcznego terminu. Jest to zupełnie bezcelowe z tej przyczyny, że powołany przepis w ogóle nie ma zastosowania w sprawie, gdyż Sąd nie kwestionował dotrzymania przez żalącego się trzymiesięcznego terminu wskazanego w art. 407 § 1, a odrzucenie skargi nastąpiło przede wszystkim z powodu niedochowania terminu określonego w art. 408 k.p.c.

Kierując się przedstawionymi motywami i opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394⁴ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł zatem o oddaleniu zażalenia. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego nastąpiło na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 2 ust. 3, § 15 pkt 1 i § 12 ust. 2 pkt 2 w związku z § 11 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.